

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд за придобиване
на образователна и научна степен „доктор”

Автор на дисертационния труд: инж. Димитър Стоянов Вергиев

Тема на дисертационния труд: „Проблеми и перспективи на финансовия инженеринг при електронната търговия с нефтени фючърси”

Рецензент: проф.д-р Младен Велев -шифри 05.02.18. “Икономика и управление” и 05.02.21. “Организация и управление на производството”, член на научно жури (Заповед на Ректора на ХТМУ – София 11Д-20-98/26.05.2011), избран за рецензент на заседание на научното жури на 31.05.2011 г.

Инж. Димитър Стоянов Вергиев е бакалавър по специалност ОХТ, модул Горива в ХТМУ – София. Темата на дипломната му работа е „Проучване възможностите за производство на екологично дизелово гориво в Лукойл – Нефтохим, Бургас”. Получил е магистърска степен по „Стопанско управление” в ХТМУ – София с дипломна работа – „Диверсификация на дейността на малка и средна фирма с усвояване на отлети опаковки от рециклирана суровина”. Докторант е в катедра „Икономика и стопанско управление” по шифър 05.02.18 “Икономика и управление”.

Работил е като финансов инспектор в СИДЖИП – Балкантурист АД, като финансов консултант и маркетингово проучване, прогнозиране в БКС Бургас, както и в сферата на застраховането. От 2004г. до 2007г. е асистент в Колеж по туризъм, Бургас и преподава в Колеж по туризъм Албена – клон Бургас и БСУ, Бургас. От 2008г. е асистент в ХТМУ, София и води упражнения по Финанси, Мениджмънт на човешките ресурси, УСЕП, Икономика и др. От 2001 г. до настоящия момент е консултант в Министерство на екологията по проблемите на водите.

Има публикувани 8 научни доклади и един учебник.

1. Обща оценка на дисертационния труд.

Дисертационният труд на инж. Димитър Стоянов Вергиев на тема „Проблеми и перспективи на финансовия инженеринг при електронната търговия с нефтени фючърси” за присъждане на образователната и научна степен “Доктор” се състои от въведение, четири глави, заключение и списък на използваната литература. Тя включва 180 страници текст, 69 таблици, 44 фигури и 5 диаграми.

1.1. По избора и актуалността на темата на дисертационния труд

Електронната търговия и финансовият инженеринг придобиват все по-голямо значение за съвременния бизнес. Това е обективен резултат от процесите на глобализация на пазарите, развитие на технологиите, нарастване и динамична промяна на потребителските изисквания, засилващата се конкуренция и усложняване на търговската дейност. Активно се търсят нови подходи и финансови инструменти за постигане на високи стопански резултати и управление на риска.

В резултат на нарастващата практическа актуалност на тези категории, през последните години нараства и броят на научните публикации, посветени на тях. Извършват се и множество емпирични изследвания. Въпреки това, все още редица важни проблеми, в това число и за приложението на финансовия инженеринг при осъществяване на електронна търговия с нефтени фючърси, остават нерешени или не са достатъчно добре разработени.

В тази връзка може да се заключи, че **темата на дисертацията е сполучливо избрана**. Тя е **актуална** и има голяма практическа значимост. Докторантът е обосновала добре тази значимост и актуалност. Ясно е открил нерешените и ненапълно решените проблеми и на тази основа е определил кои от тях се заема да реши.

Трябва да се подчертае, че избраната тема е **благодатна** за докторска дисертация, поради нейната научна значимост, практическа важност и недостатъчна разработеност. В същото време тя е **много комплексна и сложна** и за разработването ѝ са необходими добра теоретична подготовка, добри аналитични способности и опит в извършването на научни изследвания.

1.2. По формулировката на изследователските проблеми в дисертацията

Предметът, обектът, целта и задачите на дисертационния труд са коректно определени, изследователска теза е ясно формулирана.

Целта и изследователските задачи са последователно и реално изпълнени.

1.3. По използваните подходи и методи в дисертационния труд

За решаването на поставените задачи и постигане на целта докторантът е съчетал използването на няколко подхода на изследване. Приложил е **системния, структурния и сравнителния подходи**, което му е позволило да изведе важни заключения и обобщения. За реализацията им са използвани **статистически методи, методите на анализ, индукция и дедукция, графични методи и др.**

Посочените изследователски подходи и методи са **сполучливо избрани и умело използвани**, което е допринесло за **успешното осъществяване на дисертационното изследване**.

1.4. По използваната литература

За целите на изследването докторантът е използвал общо **171 литературни източника**, в това число на кирилица и на латиница. Те са реално използвани и цитирани в текста на дисертацията. Тези литературни източници са достатъчно разнообразни и богати за осъществяване на задълбочено научно изследване по дадената тема. Литературните източници са ползвани добросъвестно и коректно, което дава възможност да се отличи личния принос на докторанта.

Може да се направи извода, че докторантът **познава литературата** в областта на изследвания проблем. Това е способствало той **логически да достигне до съответните теоретико-методологически обобщения, методически решения и аргументирани предложения**. Използваният богат научен апарат и показаната способност за конструктивен анализ, научни обобщения и аргументирани предложения свидетелстват за висока **научна ерудиция**.

1.5. По структурата на дисертацията.

Структурата на дисертацията е **логически изградена** и е подчинена на цялостното разработване на изследователския проблем, на постигането на изследователските **задачи и цел**. Текстът е обогатен и сполучливо онагледен с таблици и фигури, които способстват за лесното му възприемане и вникване в същността на изследването.

В Глава първа е извършено задълбочено литературно проучване по проблемите на финансовия инженеринг. Направен е анализ на основните становища за същността, видовете и особеностите му. Анализирани са и системите за управление на риска, като ключов елемент на финансовия инженеринг. Анализът е задълбочен и **показва високата компетентност и научна задълбоченост на докторанта**.

В глава втора е направен анализ на основните борсови инструменти, ползвани от финансовия инженеринг. Определени са положителните страни и недостатъците им, като инструменти за диверсификация.

В глава трета вниманието е насочено към електронната търговия с дериватни финансови инструменти и възможностите, които предоставя тя. Анализирани са и основните системи за електронно разплащане.

Разработеното във втора и трета глави показва **добрата теоретична подготовка на докторанта, както и способността му да прави научни обобщения**.

В глава четвърта са определени възможностите за реална търговия с дериватни финансови инструменти в областта на суровия петрол и природния газ. Разработена е схема и механизъм за реализиране на борсова търговия с нефтени фючърси. Представени са основни концепции на финансовия инженеринг с използване на фючърси с нефтени продукти.

Според мен, разработеното в четвърта глава съдържа главните достойнства на дисертационния труд и заслужава висока оценка. То показва **много добро познаване на сектора, аналитичните способности и научна задълбоченост на докторанта, както и умението му да генерира аргументирани предложения директно приложими в практиката**.

2. Основни приноси в дисертационния труд

В дисертационния труд са постигнати следните по-съществени **научно-приложни приноси**:

1. Направен е систематичен анализ на мястото и значението на електронната търговия и финансовите инструменти и конкретно търговията с нефтени фючърси за финансовия инженеринг и намаление на риска при борсовата търговия.
2. Разработен е подход и са определени насоки за диверсифициране на инструментариума на финансовия инженеринг при съвременните условия и състояние на световната финансова система.
3. Анализирани са и са определени възможностите за реална търговия на инструменти в областта на суровия петрол и природния газ, при определени спекулативни мотиви.
4. Разработена е схема и механизъм за реализиране на борсова търговия с нефтени фючърси на база на платформата Mets Trader – 4.
5. Представени са основни концепции на финансовия инженеринг, интерпретирани в светлината на потребностите на борсовата търговия с финансови инструменти

и финансови технологии за управление на портфейл ценни книжа в направлението на фючърсите с нефтени продукти.

Посочените приноси са лично дело на докторанта. Те могат да се отнесат към следните групи:

- обогатяване, конкретизиране и прецизиране на съществуващи научни знания;
- приложение на съществуващи методи за решение на конкретен икономически проблем с формулирани изводи и препоръки за управленската практика.

3. Критични бележки и препоръки

Внимателното ми запознаване с дисертационния труд ми дава основание да обобща, че в него няма допуснати съществени пропуски, неточности или противоречия. Същевременно имам и някои **критични бележки**. По-важните от тях са:

1. Струва ми се, че в дисертационния труд е отделено прекалено голямо внимание на запознаването със същността на финансовите инструменти, използвани на фондовата борса. Може би то трябваше да е фокусирано главно върху същността и особеностите на фючърските сделки.

2. В глава 4 се забелязват елементи на литературен обзор, които би трябвало да са в предходните глави. Налице са и повторения.

3. От по-подробно разискване се нуждаят разликите между фючърсите и договорите с отложена доставка при търговия с нефтени продукти.

4. Считаю, че разработката би спечелила, ако в четвърта глава по-подробно бяха разисквани особеностите на приложението на електронната търговия при нефтените продукти, в това число и с използване на фючърси. Повече внимание трябваше да се отдели на слабостите в сегашната практика по използването ѝ, както и на насоките за преудоляването им.

5. Разработката би спечелила, ако по-подробно бяха изяснени ползите за българските стопански субекти от практическото приложение на авторовите предложения за усъвършенстване на финансовия инженеринг при електронната търговия с нефтени фючърси.

Необходимо е да се подчертае, че посочените критични бележки не са от естество, което да омаловажи достойнствата на дисертационния труд и да попречи на общата му положителна оценка.

4. Публикации по дисертационния труд

Посочени са 8 публикации по дисертационния труд: 3 статии и 5 доклада на международни научни конференции. Издателствата са престижни. Може да се приеме, че научните публикации на докторанта са достатъчни и в че в тях са публикувани основните моменти на дисертацията. Явно е, че **идеите и научните постижения на докторанта са получили обществено признание и се използват от научната общност.**

5. Автореферат и справка за приносите в дисертационния труд.

В резултат на внимателното ми запознаване със автореферата и със съдържанието на дисертационния труд достигнах до заключението, че:

1. Авторефератът е разработен в съответствие с изискванията.
2. В съдържателно и структурно отношение авторефератът напълно съответства на дисертационния труд. Той отразява основните моменти в дисертацията и дава ясна представа за постигнатото от докторанта.
3. Справката за приносите е коректно направена, а приносите са добре открити и ясно формулирани.

Заключение:

Дисертационният труд е цялостно и добросъвестно научно изследване на значим и актуален научен проблем. Изследователските задачи успешно са изпълнени, а основната цел е постигната. Постигнати са научно-приложни приноси, които обогатяват научното знание и подпомагат практиката. Дисертационният труд заслужава положителна оценка и отговаря на изискванията за присъждане на исканата научна степен.

Всичко това ми дава основание с пълна увереност да препоръчам на почитаемите членове на Научното жури **да присъдят на докторанта инж. Димитър Стоянов Вергиев образователната и научната степен "Доктор"**.

София, 28.06.2011 г.

Рецензент:

